

Ny kommunelov

NOU 2016:4

Sigr id Stokstad

Forsker II

Velferd, demokrati og offentlig forvaltning

97533548

Sigr id.Stokstad@nibr.hoa.no

NIBR

By- og regionforskningsinstituttet

**H GSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS**

Hva skjer?

KMD: Mer makt til lokalsamfunn i hele landet

Kommunereform og regionreform

Grunnlovfesting 31. mars 2016

§ 49 annet ledd: Innbyggerne har rett til å styre lokale anliggender gjennom lokale folkevalgte organer. Nærmere bestemmelser om det lokale folkevalgte nivå fastsettes ved lov.

Twisteløsningsmekanisme for rettslige tvister mellom stat og kommune mv.

Høringsnotat av 25. januar 2016, høringsfrist 27. april 2016:

Plikt for statlig klageorgan til å legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av fritt skjønn.

Søksmålsadgang for kommuner om gyldigheten av statlige organers vedtak ved klage, omgjøring, lovlighetskontroll, tilsyn, innsigelse ...

NOU 2016:4 Ny kommunelov

Bakgrunn

Kommunal- og forvaltningskomiteen Innst. 128 L (2012-2013)

«Komiteen ser behov for ein heilskapleg gjennomgang av kommunelova for å **styrkje det kommunale sjølvstyret**, og ber regjeringa kome tilbake til Stortinget på eigna måte.»

Mandatet

«Flere trekk ved samfunnsutviklingen gjør det ønskelig med en samlet gjennomgang. Kommunene og fylkeskommunene har fått flere oppgaver, og organiseringen av kommunal og fylkeskommunal virksomhet og bruken av ulike styringsverktøy, herunder avtaler, har blitt mer kompleks. Internasjonale forpliktelser har fått økt betydning for kommunenes og fylkeskommunenes virksomhet, uten at det er gjort noen samlet vurdering av disse.»

Utvalgets mandat

- En helhetlig gjennomgang av kommuneloven for å styrke det kommunale selvstyret
- Rammestyringsprinsippet og generalistkommuneprinsippet videreføres
- Hensynet til forenkling, oversiktighet, lesbarhet og praktisk anvendbarhet skal stå sentralt
- En lang rekke særlige spørsmål
- Avgrensninger
 - Funksjonsfordeling, inndeling, statlig tilsyn, statlig overprøving av kommunale vedtak, vertskommunemodellen og anskaffelsesdirektivene

Utvalgets hovedgrep

Foreslår å lovfeste det kommunale selvstyret og enkelte prinsipper for nasjonale myndigheters forhold til det kommunale selvstyret

Foreslår flere tiltak for å styrke egenkontrollen i kommunene

Foreslår språklige endringer for å gjøre loven enklere og mer tilgjengelig

Forslag med sikte på å styrke det kommunale selvstyret

§2-1 Kommunalt og fylkeskommunalt selvstyre

Norge er inndelt i kommuner og fylkeskommuner med egen folkevalgt ledelse.

Hver kommune og fylkeskommune er et eget rettssubjekt og kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar.

Kommunene og fylkeskommunene utøver sitt selvstyre innenfor nasjonale rammer. Begrensninger i det kommunale og fylkeskommunale selvstyret må ha hjemmel i lov.

§2-2 Prinsipper for nasjonale myndigheters forhold til det kommunale og fylkeskommunale selvstyret

Det kommunale og fylkeskommunale selvstyret bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål.

Offentlige oppgaver bør fortrinnsvis legges til organer som er så nær innbyggerne som mulig.

Innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk bør kommuner og fylkeskommuner ha frie inntekter som gir økonomisk handlingsrom.

Folkevalgte organer

- Kommunestyrets adgang til å delegerere er tatt eksplisitt inn i loven
- Justeringer i reglene om åpenhet
- Parlamentarisk modell videreføres, men vanskeligere å innføre
- Utvidet adgang til å suspendere ordfører og frata verv
- Utvidet innsynsrett og taushetsplikt for folkevalgte

Administrasjonen

- Ny tittel på øverste leder av administrasjonen: Kommunedirektør
- Mer utfyllende regulering av kommunedirektørens ansvar for utredning og iverksetting
- Lovfesting av at kommunedirektøren har ansvaret for personalsaker som ansettelse og oppsigelser

Interkommunalt samarbeid

Ny overordnet bestemmelse

To nye samarbeidsformer til erstatning for § 27-samarbeid:

Kommunale oppgavefelleskap

Regionråd

Økonomi

Sterkere framheving av kommunestyrets ansvar for en helhetlig og langsiktig økonomiforvaltning:

- En generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid
- Plikt til å benytte finansielle måltall som et verktøy for den langsiktige økonomistyringen, og et utvidet krav til å redegjøre for kommunens økonomi i årsmeldingen
- Nye regler for å regne ut minimumsavdrag på lån
- Klargjøre rettsvirkningene av at en kommune gjør disposisjoner i strid med økonomibestemmelsene
- Lovfeste en tiltaksplikt for kommuner i ROBEK som skal bidra til at økonomien kommer tilbake i balanse

Kontroll og tilsyn

- Ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll til erstatning for internkontrollregulering i særlovgivningen
- Krav om rapportering om internkontroll og tilsyn til kommunestyret
- Styrke styring og kontroll med selskaper mv. ved å innføre krav om at kommunen skal utarbeide eierskapsmelding og ved å lovfeste at revisor og kontrollutvalget har rett til innsyn i den delen av ekstern virksomhet som utfører tjenester for kommunen
- Styrke fylkesmannens rolle ved samordning av tilsyn ved at fylkesmannen gis mer myndighet overfor andre statlige tilsynsmyndigheter til å hindre at omfang og detaljeringsgrad ved tilsyn mot den enkelte kommunen blir for stort

Nytt språk

Gjeldende lov

§ 17. Konstituerende møte m.v. i kommunestyre og fylkesting.

1. Så snart valgoppgjøret er avsluttet, innkalles til konstituerende møte i det nyvalgte kommunestyre og fylkesting. Møtet kalles sammen av tjenestegjørende ordfører eller fylkesordfører med minst 14 dagers varsel, og holdes innen utgangen av oktober måned. Det er vedtaksført når minst 2/3 av medlemmene er til stede.

NOU 2016: 4

§7-1 Konstituerende møte i kommunestyret og fylkestinget

Etter at valgoppgjøret ved kommunestyrevalget eller fylkestingsvalget er avsluttet, skal sittende ordfører kalle inn til konstituerende møte i det nyvalgte kommunestyret og fylkestinget. Medlemmene skal innkalles med minst 14 dagers varsel, og møtet skal holdes innen utgangen av oktober måned. Minst 2/3 av medlemmene må være til stede for at kommunestyret eller fylkestinget skal kunne treffe vedtak.